



Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego

DN-WAN.055.9.2025.WP
Warszawa, 08 maja 2025 r.

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Odpowiedź na interpelację nr 9268

Szanowny Panie Marszałku,

składam na Pana ręce odpowiedź na interpelację Poseł na Sejm RP Pani Pauliny Matysiak *w sprawie problemów byłych uczestników studiów doktoranckich związanych z odpłatnością za przewody doktorskie i postępowania o nadanie stopnia doktora.*

Szanowna Pani Poseł,

uprzejmie proszę o przyjęcie poniższych wyjaśnień w ramach odpowiedzi na przekazane przez Panią pytania.

Należy podkreślić, że trzykrotnie wydłużono termin finalizacji przewodów doktorskich, tj. z 31 grudnia 2021 r. na 31 grudnia 2022 r., następnie na 31 grudnia 2023 r. i ostatecznie na 31 grudnia 2024 r. Powyższe oznacza, że przewody doktorskie mogły być procedowane przez co najmniej pięć lat i osiem miesięcy.

Uprzejmie informuję, że Ministerstwu Nauki i Szkolnictwa Wyższego jest znana interpretacja Krajowej Reprezentacji Doktorantów, którą przyjął również Rzecznik Praw Obywatelskich, wedle której brak jest podstaw prawnych do pobierania opłat za przeprowadzenie postępowania od osób, które rozpoczęły studia doktoranckie przed rokiem akademickim 2019/2020 i ubiegają się o nadanie stopnia doktora na zasadach określonych w ustawie z dnia 20 lipca 2018 r. – *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (Dz. U. z 2024 r. poz. 1571 z późn. zm.).

Należy podkreślić, że przyjęcie interpretacji, wskazującej, że brak jest podstaw prawnych do pobierania opłat za przeprowadzenie postępowania od osób, które rozpoczęły studia doktoranckie i ubiegają się o nadanie stopnia doktora na tzw. „nowych zasadach” może doprowadzić do sytuacji, w której każda osoba, która w przeszłości została skreślona z „listy doktorantów” może wystąpić w nieograniczonej czasowo przyszłości do dowolnego podmiotu doktoryzującego w Polsce z wnioskiem o bezpłatne przeprowadzenie postępowania w sprawie nadania stopnia doktora. Sytuacja ta jest niesprawiedliwa dla osób

obecnie kształcących się w szkołach doktorskich, dla których przewidziano możliwość wyłączenia pobrania opłaty za postępowania jedynie w sytuacji pomyślnej finalizacji kształcenia w szkole doktorskiej. Zgodnie bowiem z art. 204 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018r. – *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*, „kształcenie doktoranta kończy się złożeniem rozprawy doktorskiej”. Należy zatem przyjąć, że bezkosztowy tryb postępowania awansowego przewidziano wyłącznie dla osób pozostających wówczas doktorantami. Mając na uwadze art. 179 ust. 9 ustawy z dnia 3 lipca 2018 r. *przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (Dz. U. poz. 1669, z późn. zm.) powyższe stwierdzenie należało traktować analogicznie wobec osób, które rozpoczęły studia doktoranckie przed rokiem akademickim 2019/2020 i ubiegają się o nadanie stopnia doktora w obecnym stanie prawnym.

Celowościowa interpretacja stanu prawnego dokonana przez resort przedstawiona została Rzecznikowi Praw Obywatelskich. Podkreślono w niej możliwości dokończenia bezkosztowo procedury awansowej, jednak kandydat musiał spełnić pewne warunki, wynikające bezpośrednio z przepisów prawa (kandydat ten musiał m.in. posiadać status doktoranta oraz złożyć rozprawę doktorską w podmiocie, w którym odbyła kształcenie na studiach doktoranckich). Ówczesny stan prawny przedstawia m.in. Komunikat Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego pn. „Informacja w sprawie obowiązującego terminu prowadzenia studiów doktoranckich i wszczętych przewodów doktorskich”¹.

Należy także podkreślić, że zdaniem Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, zmiana prawa w kontekście ujednoczenia praktyk w zakresie pobierania opłat za przeprowadzenie postępowania awansowego nie jest właściwa, bowiem przepisy prawa wyraźnie wskazują, że podmioty doktoryzujące objęte są takimi samymi regulacjami prawnym – wysokość opłaty nie może przekraczać kosztów postępowania, uwzględniających w szczególności koszty wynagrodzeń promotora lub promotorów, promotora pomocniczego i recenzentów, ale także ich podróży na miejsce obrony etc. W związku z powyższym, wysokość opłaty nie jest ustalana w oparciu o uznaniowość podmiotu, ale w oparciu o realne koszty, na podstawie jednolitych, odgórnych regulacji prawnych.

Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego każdorazowo podkreśla także, że przepisy prawa pozwalają rektorowi albo dyrektorowi instytutu na zwolnienie z opłaty w całości lub w części za przeprowadzenie postępowania w sprawie nadania stopnia doktora w trybie eksternistycznym w indywidualnych, uzasadnionych przypadkach. Takie rozwiązanie daje możliwość na indywidualne pochylenie się nad przedstawionymi przez kandydata okolicznościami.

Ponadto, należy podkreślić także, że zasady ustalania wysokości opłaty za postępowanie w sprawie nadania stopnia doktora w trybie eksternistycznym oraz zwalniania z tej opłaty w danym podmiocie są znane osobom, które odbywały studia doktoranckie, bowiem te, uwzględniając autonomię podmiotu, ustala Senat (w uczelni) albo rada naukowa (w instytucie badawczym) i są one publicznie dostępne.

¹ Komunikat pn. „Informacja w sprawie obowiązującego terminu prowadzenia studiów doktoranckich i wszczętych przewodów doktorskich” - link do komunikatu: <https://www.gov.pl/web/nauka/informacja-w-sprawie-obowiazujacego-terminu-prowadzenia-studiow-doktoranckich-i-wszczetych-przewodow-doktorskich>

Zmiany legislacyjne w tym zakresie mogą także zaburzyć charakterystyczną dla środowiska naukowego autonomię, której ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. – *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* stara się nie utrudniać. W związku z powyższym nie planowane są także zmiany legislacyjne w tym zakresie lub inne działania w przedmiotowych sprawach.

Jednocześnie, pragnę zapewnić, że dotychczas poczyniliśmy już liczne działania, które w naszej ocenie były wystarczające, aby osoby, które rozpoczęły studia doktoranckie mogły bezkosztowo uzyskać stopień doktora. Były to m.in. wspomiana przez Panią Poseł zmiana art. 182 ust. 4 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*, jak i publikacja przywołanego Komunikatu Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego², w którym przekazano wszelkie najdogodniejsze rozwiązania, które kandydat mógł podjąć, by dalej kontynuować swoje postępowanie awansowe, szczególnie bezpłatnie.

Przyjęte rozwiązania były prezentowane Krajowej Reprezentacji Doktorantów, a stanowisko przekazano pisemnie Radzie Doskonałości Naukowej oraz zespołom i gremiom działającym w obszarze nauki i szkolnictwa wyższego.

Z wyrazami szacunku

Z upoważnienia
Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Karolina Ziolo-Pużuk
Sekretarz Stanu
/ – podpisano cyfrowo/

Do wiadomości:
Kancelaria Prezesa Rady Ministrów.

² Jw.